

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyre szám ára 6 fillér.

MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER:

pénteken és minden törvényhatósági bizottsági közgyűlést követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi könyvnyomda-vállalat
Irodájában.

Ide küldendők a kéziratok és előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDESI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

Építsünk nyaralókat.*

A debreczen—pallag—sámsón—nagykállói vasvonal kiépítésének kérdésével ismételtelen megnyilatkozik városunk közönségénél az a terv, nem volna-e czélszerű a helyi vasut mostani végállomásától néhány ölnyire, a Pallag felé vezető vasut jobb- és baloldalán nyaralókat építeni, vagy esetleg oly telepet létesíteni, hol téli-nyári lakások volnának emelhetők.

A város tulajdonát képező nyaralók nyomorúságosak, építési szerkezetük és berendezésük miatt. A könnyelműség hozta létre ezeket a kártyavarákat, melyeket szánczó mosolygás nélkül senki sem nézhet s legfeljebb az, aki nyaralót életében sem látott. Nem is szólva arról, hogy ezek egyikében az emeleten, elfelejtették a legszükségesebbeket építtetni, valamennyi nyárilak a szűk lépcsők miatt annyira tűzveszélyes, hogy tűz esetén, főleg ha az éjszaka ütne ki, a lakók csakis úgy menekülhettek, ha a ugránnak az emeletről. Egyébként is a nyaralók berendezése czélszerűtlen, kényelemről azokban szó sem lehet, toldozzák, faldozzák, tatarozzák évről-évre és a mérnöki hivatal az idén is több mint háromezer koronát akart befektetni az épületekbe, ezen befektetést azonban a tanács dicseretes módon nem engedélyezte és csakis a kisebb javításokat szavazta meg.

Mind ezek előggé igazolják, hogy a város közönségének egészségügyi érdeke megkívánja, hogy akár a város, akár egyesek nyaralókat építsenek a Nagyerdőn. Erre az építésre legalkalmasabbnak látszik az épülő vasvonal jobb és baloldala. Most már az a kifogás sem emelhető, hogy virágzó fákat kell az építendő nyaralók tájékan kivágatni, mert az épülő vasut mentén ez már ugy is megtörtént. A Nagyerdő levegőjét sem rontanák el ezek a nyaralók, mert hiszen a mostaniak sem rontják és elvélge is a világ minden üdülőhelyén vannak nyaralók és senkinek sem jut eszébe ezektől félteni a vidéket ózondus tisztá levegőjét.

Nem tudjuk, hogy vajjon a város mostani pénzügyi helyzete, midőn nagy alkotásokra készül, megbirná-e a nyaralók építési költségeit, annyi azonban bizonyos, hogy ily nyaralók építési költsége jól befektetett tőke volna és mihamarább állandó jövedelemhez juttatná a várost. Megjegyezzük azonban, hogy ezen épületeknek oly építési alapot kell adni, hogy azoknak javítása ne emésze fel a bérjövödelmet, mint a város mostani czélszerűtlenül épített, évről-évre toldozott, faldozott nyaralói.

Ha azonban a városnak mostani pénzügyi helyzete nem engedné meg a befektetést, módot kellene nyújtani a

módosabb közönségnek nyaralók építésére. Miért ne adhatna a város jogelismerési díj fejében, vagy évi haszonbérért kisebb-nagyobb területet azoknak, akik építkezni óhajtanának az épülő vasut mentén? A részletek nem tartoznak ide és az eszmét is csak azért vetjük fel, hogy gondolkodzanak felette azok, akiket a dolog érdekel. Nem kell az ilyen létesítésekhez egyéb, mint jóakarát és érzék a haladás és egészségügy iránt. És mi meg vagyunk győződve, hogy könnyűszerrel történő teleknyerés esetén már a közel jövőben igen sokan vállalkoznának a villaépítésre és a városnak a mostani holt területből kincses jövedelem forrása fakadna.

Ezen nyaralók, vagy mondjuk állandó lakások felépítésével emelnék a mi sok tekintetben elhanyagolt Nagyerdőnk forgalmát. Élénkké tennék azt és nem hallanánk olyforma megjegyzéseket, hogy a város nem tudja kibiztosítani a rendelkezésére álló kincsesbányát. Más városok kapva-kapnának egy szép telepet létesítésén, de mi nehezen tudjuk magunkat valamire elhatározni. — Igazolja ezt a most meglévő városi nyaralók multja. Mennyi vajudás után születtek meg ezek a pagodaszzerű csodaépítmények, csak azt tudná megmondani, aki az e tárgyban folytatott tárgyalásokra emlékezik.

Ájáljunk ezen eszmét közönségünk és intéző köreink figyelmébe. Ha foglalkozunk ezen kérdéssel, előbb-utóbb megérik az a kivitelre. És az eszme megtestesülése hasznos lesz a közegészségügyre, a közönségre, a Nagyerdő emelésére és talán anyagi tekintetben a városra is.

— r. —

Az alföldi nagy kiterjedésű határok czélszerűbb benépesítése.

„A Város” részére írta:

Forster Géza

feldbírtokos, az O. M. G. E. igazgatója.

A mult évszázadok örökös háborusodásában zajlottak le és az Alföld népességét meggyérítették, s a megmaradt népesség az ellenség elleni sikeresebb védekezhetés és a maga biztonsága szempontjából nagyobb központokba tömörült és birtokait ezen központokhoz csatolta magával együtt. Számos község a nagy Magyar-Alföldön eltűnt és helyét adott a mai nagy kiterjedésű, mezőgazdasági foglalkozást űző városoknak és nagyközségeknek. — Míg a nyugati államokban a városok az iparúzők lakhelyei, addig a nagy Magyar Alföldön a városok lakossága ritkán emelkedik az iparosok városává, mert a legtöbb alföldi városban az iparosok száma alig teszi az összlakosság 35 százalékát. Az egyetlen Debreczen az, amelyben az iparosok az 50 százalékot meghaladják. — Hozzájárult ezenkívül a

* Közérdeklő voltánál fogva közöljük e cikkelyt, habár minden sorával nem is értünk egyet.

nagykőzeégi határok alakulásához azon körülmény, hogy az Alföldet keresztülzoló folyók, folyamok szabályoztattak, a nagy területeket képező ingoványok és tavak lecsapol-tattak, s azokon új községek nem keletkeztek, hanem mint a régi községek természetlen területei megmaradtak a köz-ség területében és ily módon ezen körülmények is hozzá-járultak az óriási községi területek kialakulásához. — Ezen utóbbi körülményből kifolyólag nagy pusztai birtokok is keletkeztek, amelyek egyesek tulajdonába kerültek, s ezek egy nagy része ma is részben mint kötött birtok fenn-áll. — Hogy némi képét nyújtsam a német hercezségekkel egyenlő nagyságu magyar alföldi községi területeknek, egy kis táblázatot csatolok ide, amelyből kitűnik az is, hogy a nagy Magyar Alföldön egyes községek területe felér némely vármegyéink egész területével, vagy nagyobb me-nyéink egyes járásaival. — Ezen kis kimutatásból is rájő-vünk már arra, hogy gazdálkodási szempontból az ily nagy területek egyesítése nem célirányos, mert egyes ily köz-pontokból a távolos birtokrészeletek gazdasági megmü-velése nagy időpocsékolással, óriási fáradsággal és nagy munkaerő-vesztetéssel jár; — a mai időkben pedig mind a három tényező pénzértéket képvisel és ha ezeket számi-tásba vesszük, akkor ezen tényezők a gazdálkodást nem-csak megdrágítják, de sok esetben lehetetlenné teszik. — Hogy a gazda szántóföldjét művelhesse, ahog gyakori meg- jelenése szükséges az illető földterületen; már pedig az Alföldön nem kivételes eset az, hogy a gazda lakóhelyétől 30—40 kilométer távolságra bir földterületekkel és ezen földterületeket lakóhelyéről igyekszik megművel; — azért mondom, hogy igyekszik, mert hiszen sokszor a körülmé- nyek lehetetlenné teszik megterjeszteni részben a zord idő-járás, részben a járhatatlan utak miatt.

Alföldi thj. f. város	Terít- □ km.	Népesség az 1900. népsz. alk.	Népsű- rűség □ km- kint.	Tanyai lakos- ság	
				száma	az össz. %-ban
Szeged	816	102,991	1260	38,189	37.1
Szabadka	956	82,122	85.9	39,157	47.7
Debreczen	957	75,006	78.4	22,886	30.5
H.-Vásárhely	761	60,882	80.0	23,999	39.4
Kecskemét	873	57,812	66.2	25,582	44.4
Zombor	310	29,609	95.5	18,045	60.9
Vas vm.					
Németújvári jár.	430	34,801	80.9		51 község
Szt.-gothárdi jár.	690	54,759	79.3		80 község

Német souverain fejedelemség	Terület □ km.	Népesség az 1900 népsz. alk.	Népsű- rűség □ km-kint
Reuss ifj.	827	139,210	168
Schwarzburg—Rudolfstadt	940	93,059	99
Schwarzburg—Landershausen	862	80,898	94
Reuss idő.	317	68,396	216
Schaumburg Lippe	340	43,132	127

De ezen kimutatásokból kitűnik az is, hogy a legtöbb alföldi városban, négyzög kilométerenként elosztva lakos-

ságát a határ terjedelmével, megfelelő számú lakosságot ta-lálunk. — Aránylag ezen alföldi városok közül a határhoz viszonyítva Kecskemétnek van legkisebb lakossága, mert itt csak 66 ember esik egy négyzög kilométerre, ellenben Szeged városánál már 126 egyén esik egy négyzög kilo-méterre. — Ebből látszik tehát az, mintán egyenlő körülmények között vannak ezen városok, hogy a lakosság száma még részben emelhetné volna Szegedhez viszonyítva 25—100 százalékkal. — Mert nem kell elfelednünk azt, hogy az alföldi városok határai legnagyobb részt szántóföldröket képviselnek és csak kis terjedelmű legelő vagy erdő terü-letek vannak azokban; összehasonlítással közlöm Vas vár-megyének két járását terjedelemlre és népsűrűsége vonat-kozólag; megjegyzendő azonban, hogy Vas vármegyében főként ezen járásokban az őszterületnek több, mint negyed része erdő, vagyis nem művelés alatt levő terület, lakos-sága mindannak dacára az alföldi városok határainak lakos-ságával egészen egyenlő, négyzögkilométerre vonatkoz-tatva azt. Ha azonban az elosztást nézzük Vas vármegyében, akkor mit látunk? Látnuk, hogy egy valamivel kisebb te-riületen, mint Hódmezővásárhely határa, 80 község van építve, ezeknek tehát, ha a földjeik munkálására kirándul-nak hazulról, nem kell előbb egy utazást csinálniuk, hogy földjeiket elérhessék, mint az alföldi városokban lakó gazd-áknak. De ha összehasonlítjuk az alföldi városok kiterje-dését és lakosságának számát a német souverain fejedele-miségekkel, akkor is azt láthatjuk, hogy a népsűrűség Alföld-dünkön nincs annyira elmaradva, dacára hogy ezen souve-rain államokban ugy a mezőgazdaság, mint az ipar igen kifejlett.

Ezen kimutatásból inkább csak azon következtetést ve-hatjuk le, hogy egy alföldi város lakosainak száma és négy-zögkilométer kiterjedése akárhányszor egyenrangú a német souverain fejedelemségek lakosainak számával és ter-jedelmével.

Tanácsi kiküldöttek a képviselő-választáshoz.

5179
1906. sz.

Debreczen sz. kir. város központi választmányának 5—1906. számú megkeresése, a folyó hó 30-án tartandó országgyű-lési képviselőválasztáshoz tanácsi kiküldöttek rendelése s a rendtartás biztosítása iránt.

Határozal.

Az 1895. évi XV. t.-cz. 153. §-a alapján a városi tanács részéről a választók személyazonosságának ellenőrzésére a folyó évi április hó 30. napján megjeendő országgyűlési képviselőválasztás helyére kiküldetnek:

Az I. választó kerületbe:

a Péterfia-utcai szavazatszedő küldöttséghez: Koncz Ákos tb. tanácsnok, közlevéltárnok és Kovács Ernő adó-kivető;

a Csapó-utcai szavazatszedő küldöttséghez: Illéssy Gyula tb. aljegyző és Kiss József adó-kivető.

A II. választó kerületbe:

a Hatvan-utcai szavazatszedő küldöttséghez: Kiss Sándor rendőrfogalmazó és Borusz Béla adó-kivető;

a Piacz-utcai szavazatszedő küldöttséghez: Kapros Sámuel adó-pénztári tiszt és Szathmári Mihály adó-kivető.

A III. választó kerületbe:

a Varga-utcai szavazatszedő küldöttséghez: Baik Szilágyi Imre birtoknyilvántartó és Károlyi Ferenc irnok; a Kossuth-utcai szavazatszedő küldöttséghez: Lovassy Károly adóügyi osztályvezető és Szathmáry Károly adókövető.

Kiküldetnek pedig azon felhívás és utasítással, hogy 1906. évi április hó 30-án d. e. pontban 8 órakor a választás helyén pontosan jelenjenek meg; az egész választási eljárás folyama alatt, tehát még a tudóra alatt is folytonosan a választás helyén tartózkodjanak, állandóan jelen legyenek.

Dr. Boldisár Kálmán rendőrőrkapitány helyettes tb. tanácsnok pedig utasítatik, hogy a választás napján a csend és rend fenntartásáról gondoskodjék, s e czélből a szükséges rendőrséget nemcsak a választási elnökök rendelkezésére bocsássa, hanem választási és szavazatszedő küldöttségi elnökökkel legkésőbb a választást megelőző napon déli 12 óráig írásban is tudassa, hogy e választási helyekre kiket és minő számban rendelt ki a rendfenntartás érdekében.

Miről K. Kiss József, Sinka Sándor, Szele György, Nagy Sándor ügyvéd, dr. Tüdös János, dr. Peczkó Ernő választási és szavazatszedő küldöttségi elnök urak, dr. Boldisár Kálmán rendőrőrkapitány helyettes ur és végre a fentnevezett tanács kiküldött urak Debreczenben jegyzőkönyvi kivonaton értesítendők.

Kelt Debreczen szab. kir. város Tanácsának 1906. évi április hó 23. napján tartott üléséből.

Kiadta:

Varga,
jegyző.

A központi választmány ülése.

Debreczen város központi választmánya kedden délután ülésre ült össze a városháza nagytermében. Az ülésen megjelentek Kovács József polgármester elnökön kívül Varga Károly jegyző, Pálfi Gábor, dr. Somogyi Pál, Tóth István, ifj. Schwalcz Vilmos, K. Kiss József, Sinka Sándor és Váczai János. A központi választmányt különösen azért hívták össze, mert a belügyminiszternek a választások ügyében intézett leiratába tévedés csuszott be.

A legutóbbi központi választmányi ülésen ugyanis a választások határnapját e hó 30-ára tűzték ki. A határozatot a belügyminiszterhez küldték fel jóváhagyás czéljából. Fenn, a miniszteriumban azonban tévedés történt, mert 30. helyett a határnapot 29-ére hagyták jóvá.

E hibát kijavítandó, a központi választmányismét feliratot intézett a belügyminiszterhez.

A központi választmányt ezután a Hatvan-utcai özszeirőldöttség leköszönt elnöke Kulcsár Endre helyett elnökül dr. Tervei Tamást választotta meg.

Majd foglalkoztak az 1907. évi ideiglenes választói névjegyzék összeállításával. A betűsoros névjegyzéket május hó 5-től május hó 25-ig közszemlére teszik ki. Ezen idő alatt az esetleges észrevételek akár írásban, akár szóban megtehetők.

E tárgyban egyébként a következő hirdetményt becsátották ki:

Az 1874. évi XXXIII. t.-cz. és az 1899. évi XV. t.-cz. alapján értesítetik Debreczen sz. kir. városnak az országgyűlési képviselőválasztásra jogosult lakossága, hogy az özszeirőldöttségek által bemutatott névsor nyomán a

választók 1907. évi ideiglenes névjegyzéke a központi választmány által összeállított, illetőleg kiigazított s ezen ideiglenes betűsoros névjegyzék, valamint a kihagyottak névjegyzéke is a város székházánál — a városi kiadó hivatalban (földszint 11. számú szoba) — 1906. évi május 5-től 25-ig közszemlére kitéthetik, hol is reggeli 8—12 óráig e névjegyzékek megtekinthetők, d. u. 2—6 óráig ugyanott le is másolhatók.

Az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 44. és 45. §-ában foglalt rendelkezéshez képest a névjegyzékek ellen felszólalni, a felszólalásokra pedig észrevételeket tenni lehet.

A névjegyzék ellen saját személyét illetőleg bárki felszólalhat. Ezenkívül mindenkinek jogában áll azon választó kerületben, melynek névjegyzékébe felvételét, bármely jogtalan felvételt ellen avagy kihagyás miatt felszólalni. A netán beérkező felszólalások f. évi május hó 16—25. napjáig a fent említett helyen fognak közszemlére kitétetni.

A felszólalásokat mindenki megtekintheti s azokra mindenki, ki az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 44. §-szerint felszólalni jogosult, írásban észrevételeket nyújthat be.

A felszólalások a névjegyzék közszemlére kitételétől számítól 10 nap alatt, vagyis 1906. évi május hó 15. napjáig adhatók be, az ezekre tett észrevételek pedig 1906. évi május 16. napjától kezdve — bezárólag 1906. évi május hó 25. napjáig fogadtatnak el.

Ugy a felszólalások, mint a rájuk vonatkozó észrevételek a központi választmányhoz intézve, a központi választmány elnökéhez írásban adandók be. Egy beadványba több egyévre vonatkozó felszólalás is foglalható, ellenben az észrevétel minden egyes beadványhoz külön-külön adandó be.

Hazánk lakásügye.

Irta: Geml József, Temesvár szab. kir. város főjegyzője.

(Folytatás e vége.)

A fővárosi közhatalóságon kívül a munkás-lakáshiányon segített a „Munkás otthon szövetkezet” is, mely 1896-ban a fővárost vasuton félóránira eső Rákos-Keresztúron 1000 lakóháza szánt ingatlan vásárlót, 4%-os kamat mellett 2 millió korona kölcsönt vett fel oly módon, hogy ennek fele értékéig kiöcsötött kötelezvényeit a kormány és egy külföldi gyáros vették át, azonkívül a házak venői biztosíték-ként élet- és halálesetre szóló biztosításokat kötnek. Egy 2 szobából, konyhából és kamarából álló ház 4000 koronába kerül, mely 26 év alatt évenként 320 koronával törlesztendő. Hogy az ilyen ház egy gyenge keresettel és nagy családdal bír szegény munkásnak drága, az bizonyos, de azért van a fővárosban sok olyan munkás, aki elbirja a törlesztést, biztosítást, épületfenntartást stb. s így a mellett, hogy kényelmes saját otthonának áldását élvezi, idővel tehermentes vagyon fölött fog rendelkezni.

A nagymérvű építkezés daczára azt találjuk, hogy Budapest munkálalás viszonyai igen szomorúak; az 1893-iki lakásfelvételnél 2828 tulzsfuolt helyiséget találak 21,723 lakóval, kiknek több mint fele 4—8-asával lakott egy helyiségben, sőt másfél ezren 10—20-asával találattak özszezsufolva, ugy, hogy a tulzsfuolt lakásokban csupán 7068 ágy állván rendelkezésre, a legtöbben kettesével, 5948 pedig egyáltalában nem hált ágyban. Az említett özszeiről az a „Hajléktalanok Menhelye” egyesület kezdeményezésére a főváros 4 emeletes munkáslakóházat építetett a külső soroksári ut mentén, melyeknek mindegyike 24 lakásból, egyegy lakás 1 szobából és konyhából áll, s

melyekben a lakbér hetenként 4 korona 20 fillér. Ugy ezek a munkásoknak, mint pedig az 1886-iki és 1892-iki kolerajárványok alkalmából a kiszállások elhelyezése érdekében épült 10 szűkségiakadélepek (éjjeli szállók) általában majdnem teljesen el vannak foglalva. Ugy látszik, hogy a sárga nyeposztály lakásviszonyai újabbán javultak is, mert habár 1893. év óta nem eszközöltek hivatalos lakásfelvételeit, az a körülmény, hogy Budapesten a nyolcvanas években és a kilencvenes évek elején az összes lakások körül csupán 0.4—1.3%, nem volt kitérve, abban az időben tehát a lakáskeresés nem igen világozhatótt a kénytelen volt összehajszoltan lakni, ellenben 1898. év óta a lakásokéssék 21—38%, ra emelkedtek, bizonyára hatással volt a lakásoknak olcsóbbodására, aminek a közbőség szegényebb rése is hasznát látta.

Munkaadó által létesített nagyobb telepek hazánkban is nagy számmal vannak különösen ott, ahol a munkások a városban vagy városagen kívül, ugyazóvan izolálva fekszenek, ahol tehát a munkaadóknak érdekükben fekszik állandó alkalmazottaikat helyhez kötni.

Maga az állam mint munkaadó vasúvnyi telepein és egyéb gyaraiban, mint Budapesten (300 házat), Pozsonyban, Diósgyőrön, a illetőleg az osztrák-magyar államvasúttársaság Resicán, Annán és egyéb helyeken létesített kisebb-nagyobb munkástelepeket.

A m. kir. államvasutak igazgatósága több év előtt Budapest székesfővárosától a Rajcsánál közelében nagyobb telket vásárolt négyszögölként 4 korona áron és ide mintegy 300 lakást építtetett az északi fővonal munkási számára. A munkások e telepen igen megelégedett életet folytatnak, aminek legjobb tanúsága az a tény, hogy amikor a fővárosi és az államvasúti munkások körében is strájkmozgalom mutatkozott, az északi fővonal munkásai csendesen viselkedtek, sőt a közelebbi belurakodott igaztókait kiközösítették maguk körül. A m. kir. Államvasutak továbbá a budapesti gépgyárnak saomaszféligában is építtetek 12 munkásházat 100 lakással, melyekben kisebb hivatalosokak, felügyelők, művezetők és munkások olcsó és egészséges lakásokat kapnak. Az államvasutak diósgyőri gyárának munkástelepe 52 egy lakás és 117 két lakás munkásházak áll, — sőt ott évenként új házak épülnek részint a telepen, részint távolabbi eső területeken. Ujabbán az államvasut részéről nagyobbban akció indult meg összes munkási számára építendő lakások ügyében.

Magán- vagy társulati iparvállalataink közti munkáslakások építése tekintetében kiemelkednek: a pozsonyi dynamitgyár (90 lakás); a panosovai selyemfonógyár (60 lakás); a botfalvi csukorgyár 2 földszintes és 2 egyemeletes házzal 50 család és 100 nőtlen személy számára; a lupányi kőszénbánya 116 munkáslakással egyenkint 2 család számára és 3 lakonyával nemecsalód munkások részére; az andri amerikai szőőlványtelep 2 felügyelői házzal 4—4 család számára, egy közös konyhárával és tisztviselő pavillonnal 50 család és 100 nemecsalód ember számára; a kiszebei gránitkőbánya 13 házzal 49 család számára; a mussari aranybánya 35 házzal; és még igen számos vidéki gyár és iparvállalat. Sőt van több olyan iparvállalat is, mely az egészségi követelményeknek megfelelő lakásokat ingyen ad munkásait egy részének: ilyen a szerencsi csukorgyár, a kiszebei Glasner-féle kőbányatelep, a brassói cellulosegyár, a Sándok-féle vasgyár Szentkeresztbányán, a Kramer-féle agronói (kővezényes) gyára és mátragyárá. Az erdélyi csőfalvi r. t. gyulafalvi, továbbá Gábor és József fűrésztelep, győrfővárosi, Schütz József 44 terep csik-

csobányai gőzfűrésztelepei és több más erdélyi iparvállalat munkásoknak nemcsak a lakást, hanem még a futást, világitást és kis konyhakertet is ingyen adja.

Végül a társadalomból szociálpolitikai reform-törekvéseivel kimagasló magánember köti is figyelmünket, aki — bár sem gyára nincsen, sem iparral nem foglalkozik — a munkások lakásnyomorának nagy jelentőségét leifogni képes volt és volt benne akarat és erő, hogy e terepen atléro legyen. Ez Pozsony város érdemes polgára, Schulpe György, aki 1894. évben maga építtet három házat, melyek mindegyike 8 lakásból, együtt tehát 24 lakásból áll. Minden lakásban van egy szoba és konyha, vízvezetékkel és gázvilágitással berendezve, külön pince és padlás és minden lakáshoz körülbelül 100 négyzetözl területű kert tartozik. Ezenkívül van egy közös mosó-konyha és mangorló-kamara, egy olvasó terem 2000 kötetes népies könyvtárral felszerelve, fürdő- és betegszoba. Egy-egy lakásért a munkások évenként 140 koronát fizetnek, amiben benn van a víz-és gázfogyasztás díja is. A telep tulajdonosának anyagi haszna nincs a telepből, mely drága telken, mondható fényzesséssel épült. Emberszerető munkása sok örömet szerez neki; letenként többször meglátogatta a telepet, ott a munkásoknak előadásokat tart, az esetleges egyenetlenségek elintézésére a lakók által választott hat munkásból álló bíróságok elnöke és minden apró cseprő bajjaira be van avatva.

Ujraem a Schulpe György tanulmányi art. „A munkáslakásokról“ (Pozsony 1901), melyben arra való utalással, hogy az 1895. évi bordeauxi és az 1897-iki brüsseli kongresszuson különösen hangsúlyozta azon elvet, hogy ezen kérdés oszaki egy speciális törvény által lesz megoldható, egész terjedelmében közi a m. kir. belügyi és kereskedelemügyi miniszteriumokhoz felterjesztett „Törvényjavaslat munkáslakások építéséről“ czimú javaslatát. Ebben törvényhozási kimondatni kívánja azt, hogy állami kedvezményben részesülnek azok a községek, társulatok és magánosok, kik munkások részére egészséges, világos, olcsó lakást építenek. A lakások nagyságát, minőségét és a lakbér maximumát a törvény állapítja meg; a lakbér a munkás fizetéséből levonható; az épület 30 éven át az állami és községi adótló mentes, ha pedig az épület a munkás tulajdonává lesz, akkor az a 80. év után is az állami és községi adónak csak 75% -át fizesse.

A városok létesíték a csatornát, járdat, világitási berendezést, a víz- és világitási lograexzációt 25%, az számítanak fel, a szállítási vállalatok az építési anyagot kedvezményesen áron tartozásnak szállítani; a tulajdonjog átruházása illeték- és bejegyzésmentes. A gyári vállalatok tartoznak a nem közszébbel munkások számára egészséges és olcsó lakásokat építeni, ha pedig a munkások egyesülnek oly munkásházak létesítésére, ezek szintén a törvényben meghatározott kedvezményben részesülnek. Alélbört fogadni tilos, minden lakás és egy család részére szolgáthat. A családok elbaltázása esetén az öregegy — ha 5 évig lakott a család bérben, egy évig, ha 10 évig lakott, 2 évig ingyen élvezi a lakást. A törvény megtartásának ellenőrzésére minden törvényhatóság bizottságot tartozik alakítani, mely egyuttal lakásfelügyelői és követelői teendőket végez.

Lehet, hogy a Schulpe által felbrosztott általános érdeklődésnek köszönhetően a m. kir. belügyminiszterumnak az országgyűléshez intézett 1902. évi jelentésben foglalt ki- jelentés, mely szerint az állami lakásviszonyokunk közegészségi és közérkeleti szempontokból való fejlesztését hazánkban is mérlegetes tárgya vá szándékozik tenni.

Debreczen sz. kir. város 1905. évi zárószámadata.

Roncik Lajos városi főszámvevő az 1905. évi zárószámadatait elkészítette és azt a következő jelentés mellett terjesztette a tanács elé:

Tekintetes Tanács!

Debreczen szab. kir. város háztartásának és a házipénztár kezelése alatt levő alapoknak 1905. évi zárószámadatait s a vagyonmérleget azon kéréssel terjesztem be, hogy azokat a közgyűlési tárgyalást megelőzőleg 15 napi közszemlére kitétetni s a szakbizottságok véleménye meghallgatása után elfogadás végett a bizottsági közgyűléshez bemutatni, a közgyűlési tárgyalás és elfogadás után — a törvényes határidőn belül — a belügyi, illetve a vallás- és közoktatásügyi, a kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumokhoz felterjeszteni méltóztatssék.

I.

A házipénztár számadásánál ...	2.505,409 K 05 f.
rendes bevétellel szemben a rendes kiadás	2.394,397 K 75 f.
vagyis a bevételi többlet	111,011 K 30 f.
A	11.456,648 K 90 f.
rendkívüli bevétellel szemben a rendkívüli kiadás	11.556,461 K 14 f.
igy a bevételi keveslet	99,812 K 24 f.
Az átmeneti	53,348 K 20 f.
bevétellel szemben a kiadás	50,111 K 25 f.
igy a bevételi többlet	3,236 K 95 f.
Ha már most a fenti számadatok bevételi többlet együttes összegéből a bevételi keveslet összegét	114,248 K 25 f.
levonjuk, kapjuk a pénztári maradványt	14,436 K 01 f.

A rendes költségvetésnél előirányzatunkra befolyást gyakorolt a törvényen kívüli állapot s a kedvezőtlen gazdasági viszonyok; a rendkívüli előirányzatnál a régi kölcsön konvertálása s újabb kölcsönrészlet felvétele s ez a magyarázata a rendkívüli költségvetésnél az előírás és az előirányzat közt mutatkozó nagyobb eltérésnek.

Ugy a rendes, mint a rendkívüli bevételi s kiadási tételeknél a közgyűlés rendelkezéséhez képest kellő indokolat igyekeztem nyújtani s a törlésekre különösen hivatkozni.

A czim szerinti összesítésnél az előirányzat és előírás közti különbség czimenként fel van tüntetve: a részletnél az eltérés indokolva lévén: a mutatkozó különbséget e jelentés keretében ismételni feleslegesnek tartom.

Az egyes tételeknél a m. kir. belügyminiszterium rendelkezése folytán a leltár megfelelő tételeire hivatkozás történtik.

A összefüggés keresése megkönnyítése czéljából a házipénztár számadásánál az egyes alapok vonatkozó tételére — rámutatni, illetve hivatkozni igyekeztem.

II.

Ugy a város tulajdonát tevő, mint a házipénztár kezelése alatt levő alapok zárószámadatait is bemutatnom, egyenként és összesítetten is, az összesített kimutatás az 1904. évi zárószámadatai eredménytől való eltérését is fel tünteti.

III.

A vagyon föltárt ugy állítottam össze, hogy annak tételei az 1904. évi megfelelő tételekkel szembe vannak

állítva és pedig nemcsak a cselekvő, de a szenvedő vagyonnál is, hogy a különbözet nemsak a végösszegek, de az egyes tételeknél is észlelhető legyen.

A biz. közgyűlésnek 155—1904. bkgy. szám alatt kelt rendelete folytán a vagyon leltár tőheroldalán be van illesztve az u. n. értékcsökkenési tartalék s ezen közgyűlési rendelkezésnek az eredménye aztán az, hogy 1904. és 1905. évi tiszta vagyon közt összehasonlítás után végeredményben vagyonapadás mutatkozik.

Ezen 155—1904. bkgy. sz. alatt kelt közgyűlési határozat rendelkezése további fentartása mellett el lehetünk készülvé arra, hogy a következő években a beállított tartalékoskfenési alap fokozatos növekedésével még nagyobb vagyonapadás fog mutatkozni.

Tisztelettel lévén

Debreczen, 1906. április 22.

Roncik Lajos,
főszámvevő.

Szám: 14,128—1906. III.

Körrendelet a leánykereskedés ellen.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Megfelelő további intézkedés végett értesítem, hogy a korfui cs. és kir. osztrák-magyar konzulátus értesítése szerint ott a leánykereskedés annyira elharapódzott, hogy időszerűnek mutatkozik annak közhírré tétele, hogy azok a nőszemélyek, kik valamely ajánlatra Korfuba mint nevelőnők, cselédek (psztrák, szobaleányok stb.) el akarnak szerződni, állásuk elfoglalása előtt információkért okvetlenül a korfui cs. és kir. osztrák-magyar konzulátushoz forduljanak s semmiesetre se fogadjanak el olyan állást, melyet nekik az ugynevezett „Casinó”, vagy a Cerole des Etrangers ajánl.

Budapest, 1906. évi április hó 4-én.

A miniszter meghagyásából:
Szabó László,
miniszteri tanácsos.

22,406—X. 2. sz.

Pályázati hirdetmény.

A gödöllői állami méhészeti gazdaságban az 1906. évi folyamán hat időszakos tanfolyam fog tartatni, a következő beosztás mellett:

Május hó 1—21. földmives kis gazdák; május hó 22-től június 11-ig erdőőrök; június hó 15—28-ig jelkészek; július hó 1—21. és július hó 24-től augusztus 13-ig néptanítók; végre augusztus 18—31-ig nők számára.

Czéljok ezen tanfolyamoknak, hogy az azokon résztvevők a méhtenyésztés elméleti és gyakorlati ismereteit elsajátítsák, valamint, hogy a méhkaptároknak és méhészeti segédeszközöknek házilag való elkészítését is megtanulják.

Mindenik tanfolyam hallgatói annak tartama alatt teljes ellátásban díjtalanul részesülnek és ezenkívül azok részére, kik pályázati kérvényükben szorult anyagi helyzetüket igazolják, s a m. kir. államvasutaknak a távolsági forgalom 7—16 vonalszakasza között levő valamelyik állomásáról jönnek, a személy és vegyes vonatok III-ik kocsiosztályában érvényes félárú menetjegyváltásra jogosító igazolványt küldetik, melynek ára a visszatutazás költsé-

geivel együtt a tanfolyamról való elutazáskor fog megté-
rítettetni.

Minden egyes tanfolyamra 20—20 hallgató véte-
tik fel.

A pályázi szándékozők felhivatnak, hogy 1 koronás
bélyegjeggyel ellátott folyamodványukat, melyben a foglal-
kozásuknak megfelelő tanfolyamra való felvételüket kérel-
mezik, a m. kir. földmívelésügyi miniszterhez czimozve
fölköttes hatóságuk után, a földmivészek és más foglalkozá-
suk pedig községük előjáróságának ajánlásával ellátva, az
illető tanfolyam kezdete előtt legalább egy hónappal nyujt-
sák be.

Budapest, 1906 márczius hó 17-én.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Hirek.

— A Basahalma felásása. A debreczeni szájhagyom-
mány történelmi nevezetessége emelte a Basahalmát, amely
a debreczen—p. ladányi vasutató délre, a Tégláskerten túl,
a Balogh-féle tégláégető kemence mellett emelkedik. A
hagyomány azt tartja e halomról, hogy a Debreczen oly
kegyetlenül megszarcoló Szejdi basa vezéri sátóra e halom
tetejében állott s azt is véli, hogy Szejdi basa hordatta
össze ezeltől 246 esztendővel. A debreczeni local-patrio-
tizmus egyéb jelentségeit is tulajdonít a Basahalmának.
Ezen belől kell születnie annak, aki igazi debreczeni civisz
névre vágyik. Nos hát e halomt a városi muzeumi bizottság
most megásatta. Nem azért, mert a hagyomány Szejdi basa
gyásos emlékü szereplésével kapcsolta össze a multját,
hanem mert több körülmény egybevetése után népvándor-
láskori sirt sejtett alatta. Tizenegy napí munka eredménye
igazolta a sejtalem helyes nyomon járását. A több mint hat
méter magas s alul több mint öven méter átmérőjű, igen
szabályos kup alakú halom méhében, 6-50 méter mélyen
elkorhadt deszkák vagy gerendák tüntek elő, ezek pedig
egy 70 czm. mély, 120 czm. széles, 220 czm. hosszú úrget s
ebben hatalmas termetű vitéz csontvázát fedték be. Sajnos,
hogy a sirt, amely nem közönséges harcász nyugvó helye-
nének készült, bizonyosan nem sok idő múlva a temet-
kezés után, kegyetlen sirtakkal teljesen kifosztották. Mert
a népvándorláskori siroknál szokásos mellékletek közül
semmit, csak egy csattot, egy szíjvéget sem találtak.

— A debreczeni jótékony nőegyletből. A debreczeni
jótékony nőegylet f. hó 22-én választmányi ülést tartott
Veressé-Szathmáry Teréz elnöklésével. Az ülésen jelen vol-
tak Szabó Kálmáné, Westprémy Zoltáné alelnökök,
Sesztina Jenóné, özv. Mayer Emilné, Karai Sándorné, Mura-
közzy Róza, Szallár Ferenczné, Váradí Szabó Jánosné,
dr. Balkányi Miklósé, Fráter Erzsike, Székely Ferenczné,
dr. Tüdös János jogtanácsos, S Szabó József tb. titkár,
Szűcs Kálmán pénztáros és Koncz Ákos titkár. A mult év
jegyzőkönyvének hitelesítése után pénztáros bemutatta a
négy évszak előadásának elszámolását. A bevétel volt 5085
korona 50 fillér, a kiadás 2500 kor. 02 fillér; tiszta haszon
2585 kor. 68 fillér. A jelentség kapcsán a választmány egy
a közreműködőknek, mint a rendezőbizottságnak, legfő-
képpen pedig a rendezés lelkenek Fráter Erzsike választ-
mányi tagnak jegyzőkönyvileg mondott köszönetet. A
választmány tudomásul vette özv. Kacsokovics Ivánné hagyom-
mányát és emlékezetét jegyzőkönyvébe rendeli iktatni,
megbízván az egylet jogtanácsosát a hagyaték lebonyolítá-
sával. Tüdös János dr. jogtanácsos javasolta ezután, hogy
a nőegylet évenként nyilvánosan mutassa ki költségelőirány-

zatát és zárószámadását. A választmány elhatározta az alap-
szabályok átdolgozását és azaz az elnökségek, Tüdös János
dr. jogtanácsos, S. Szabó József tb. titkár, Szűcs Kálmán
pénztáros és Koncz Ákos titkár bizta meg. Végül a vá-
lasztmány a rendezés évi közgyűlés napjaul junius 10-ikét
tűzte ki és két árvalánykát felvett az árvalaházba. Az ülés
ezzel véget ért.

— Dicséretre méltó cselekedet. A mai önos világban,
midőn a krisztusi szeretet ritka virág — jól esik dicsé-
rettel emlemlenük fel egy egyszerű, becsületes, áldott szívű
házaspárt Kovács Ferenczék és feleségének nemes csele-
kedetét. Egy házban laktak R. M. nevű ember családjával.
R. M. felesége meghalt, a férj elhagyta három gyermekét
és ha Kovács Ferenczék nem veszik gondjaikba a három
árvt, azok éhen vesztek volna el. Anyagiakban keveset
tudtak adni az árvának, de szeretetük aranyával elhal-
mozták őket. Mivel azonban ők is küzdenek az élet nehé-
ségeivel, az árvak közül két kis leányt a nőegylet felvett
árvalaházába. Kovács Ferenczék pedig a kis fiúnak tovább
is gondját viselik. Talán ők el sem olvassák e sorokat, de
mi megemlíjük jószívű cselekedetét, melyet az árvak
Istene nem hagy jutalmazatlanul.

— A Hortobágy hasznosításáról. Az Országos
Magyar Gazdasági Egyesület az alföldi gazdálkodás kér-
désével behatón foglalkozván, e tekintetben javaslatot
tesz a kormánynak. Mivel pedig a Hortobágy kérdése is
szoros összefüggésben van az alföldi gazdálkodás kérdésével,
Forster Géza, az Orme igazgatója felszólította Koncz Ákos
tb. tanácsnokot, hogy az egyesület lapjában Közletekben
írja meg alaposan a Hortobágy hasznosításának kérdését,
mely közleményeket az egyesület külön könyvben is kiadja.
Koncz Ákos tb. tanácsnok, ki már a Hortobágy hasznosi-
tásának kérdésében rengeteg anyagot gyűjtött össze és
ezen kérdéssről czikkezett is a Budapesti Hirlapban, elfogadta
a megbízást és már is készíti munkáját.

— Barlangliget. Alig hogy megemlítettük lapunkban
Barlangliget szépségeit és jelezük azt az olcsóságot, mely-
lyel pompás nyaralókat lehet építeni az ózdonos vidéken,
már is igen sokan érdeklődnek az ügy iránt. Lapunk felelős
szerkesztője a legnagyobb készséggel szolgál felvilágosítá-
ással. Barlangliget a magyar Tátrának egyik legszebb
helye, könnyen megközelíthető, az ott tartózkodó s olcsó
és a különböző bajokban nagy sikerrel használható gyógy-
eszközökkel van berendezve. A lélek és test itt egyaránt
édes nyugalomra talál. A dus fenyvesek, a minden oldal-
ról védett völgy, az igazgatóság példás figyelme a vendégek
iránt, mindegyaránt ajánlják ezt a gyönyörű helyet, melyet
a jó Isten igazán jókedvében teremtett.

— A nagyerdői nyaralók. A mérnöki hivatal
nagyobb arányú javításokat és beruházásokat tervezett a
nagyerdői városi nyaralókban, a városi tanács azonban a
nagy költségek e célra nem szavazta meg igen helyesen,
mert ezekben a nagyobb munkálatoknak nincs semmi helye
akkor, midőn a bérlők idestova kimennek a nyaralókba. Az
ilyen nagyobb munkálatokat ószkor kell teljesíteni, melyek
a tanács a következőkhez el is rendel. Egyébiránt ezekre
a nyaralókra nézve egyik munkatársunktól igen érdekes
cikkeket kaptunk, melyet azonban nagy terjedelménél fogva
lapunk legközelebbi számában közlünk.

— A legyek, mint a tudóvszérjelző. Lord dr. ismételt
megfigyelése, melyet Massachusetts-területben levő közörfőházban
szerzett tapasztalataira alapit, újabb megerősít az azon már régóta
vitatott állítást, hogy a legyek roppant mértékben terjesztik a leg-
különbözőbb betegségeket, de különösen a tüdővszér bacillusait. Ha
egy bacillus ugyanis a légy testébe jut, itt ezer meg ezerszámra

telszaporodik, úgy, hogy Lord orvos megfigyelései szerint harmincz ily fertőzőt lény három nap alatt hat-tízmillió tüdővész-bacillust is képes kiválasztani. S e légy kiválasztotta bacillusok sokkal veszélyesebbek, mint a levegőben felhalmozottak, mert könnyebben jutnak az ember testébe. Hiszen a naponta magunkhoz veendő élelmiszerek mily nagy részt fertőzik a legyek, bármily gondosan védjük is az ételüket. Ezért nem hangsúlyozható eléggé, hogy az élelmiszerek — különösen a nyári hónapokban — a legnagyobb körültekintéssel óvjuk a legyektől.

— **Forrai Henrik halála.** A köztiszteletben álló Forrai—Fischbein családot súlyos csapás érte. Forrai Henrik hajdunádudvari földbirtokos, a vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, kedden délelőtt hosszas szenvedés után Budapesten, Andrássy-ut 46. sz. lakásán elhunyt. Az elhunytat Debreczenben is sokan ismerték. Fiatalabb éveiben tevékeny részt vett a vármegye közéletében és társadalmi szereplése révén is a vezető emberek közé tartozott. Mint a vármegye második virilise, a közintézményekből sohasem vonta ki magát és hal áldozatról volt szó. Forrai Henrik mindenkor az első között volt. A vármegyében, de különösen Nádudvaron jótékonyágát még ma is omlegetik Forrai Henrik az őssel hült meg. Azóta állandóan betegeskedett. Aggódo családja külföldre, az enyhe éghajlatra vitte, ahonnan nemrég hozták vissza Budapestre. Állapotában csak látszólag állott be a javulás. Pár nap múlva állapota rosszabbra fordult. Kedden az orvosi segítség dacára, szerett hitvesétől és gyermekeiről körülveve, kiszenvedett. Az elhunytban Fischbein Ignác testvérét, Forrai Ernő, Forrai András volt debreczeni szolgabíró, Forrai Misi az ismert zeneszerző, Forrai Sándor országos hírű zeneművész, fővárosi mérnök és deszapjukat gyászolják. A halálesetről táviratban értesítette a család Wesszprémy Zoltán alispánhelyettesét, ki a vármegyeházára kitűzette a gyászlobogót.

— **Ajánédké a múzeumnak.** Erdécs Priele-eréklék kerületé Rozsnyai Kálmán ajándékozása folytán a városi múzeum birtokába. Egy selyem szinlapból készített párnácska, Priele Kornélia fiatalkori hajavál kitöltve. A selyem szinlap 1866. május 24-iki vendégfellelőpte alkalmával a városi nyomdában készült. Ezenkívül a „Szikra” s „47-ik” czikkéből kiírt szerepei. Legkedvesebb theás cseszése és sajátkezűleg himzett zsebkendője a megboldogult nagy művésznőnek.

— **Szőcskejárás Nagyváradon.** Nagy veszedelm fenyegetti a nagyváradit szőlősgazdákat, kik az idén igen jó termést vártak ugy nagyváradit és érmelléki szőlőkben, de a szépen indult tökélet most váratlan csapás támadta meg. Mint sáskajárás lepi el a hegyeket a szőcske, amely a friss hajtást mind elpusztítja. A csapást a legutóbbi évek szárazságának tulajdonítják. A napokban bizottság becslül föl a kárt, amely már eddig is tetemes.

— **Károlyi Sándor gróf halála.** Bizonyára az egész ország részvéte kíséri sirjába *Károlyi Sándor grófot*, aki a napokban elhunyt Mentonban. Egész életét a közügyeknek szentelte és halhatatlan érdemei vannak a szövetszövetkez terén. Hosszu étellel áldotta meg a Gondviselés és a hosszú élet szakadatlan munkában telt el. Igazi magyar ur volt, megáldva nemes szível, áldott lélekkel. Nyugodjék békében.

— **Szoyka Gyula távozása.** Annak idején említettük lapunkban, hogy Szoyka Gyulát, a debreczeni kereskedelmi iskola neves igazgatóját a pozsonyi keresk. iskola igazgatójává hívták meg. A nagy tudású és városunk társas életében szép és idővs szerepet betöltő igazgató a napokban távozik városunkból. Távozását mindannyian sajnáljuk és most, hogy távozik tőlünk, igaz tisztelettel veszünk tőle búcsut, szívünkben kívánva, hogy fényes tehetőségét új otthonában is érvényesítse, egy a felsőbb oktatás, mint a társadalom és közügyek terén.

— **Oláh Károly hazakerzése.** Oláh Károly közművelődési tanácsos szabadság idejéről a napokban hazakerkezik és átveszi ügyosztályának vezetését. A tanácsos betegségből teljesen felépült, amelynek szívünkben örvendünk.

— **A tavaszi nagyvásár.** A tavaszi nagyvásár élénken folyt le, kínálat és kereslet egyaránt volt bőven.

— **A színházról.** Zilahy Gyula színigazgató vendég-szereplésre hívta meg a budapesti m. kir. operaház elsőrangú művésznőjét Vasquez Molina Italiana grófnőt; továbbá Tanayné Halmy Margitot, kik művészetük pompájával gyönyörködtették közönségünket. A figyelmes igazgató legközelebb Szoyer Ilonkát szerződteti nehány estére.

— **Áthelyezés.** Várady Sándor dr. ügyész az igazságügyminiszter Marosvásárhelyre helyezte át.

— **Az ízr. hitközség tisztújítása.** A debreczeni ízr. hitközség 1906. évi április hó 29-én, vasárnap délelőtt 9 órakor, József kir. herceg-utcai (26. sz. emelet) tanács-teremben tisztújító nagygyűlést tart. A tisztújító gyűlés tárgya az elnök, alelnök, 3 előjáró, pénztáros, ellenőr, 3 gondnok és az adófelsőzámlási bizottságba 3 rendes és 3 póttag négy évi időtartamra megválasztása. A szervezeti szabályzat 53. és 54. §-ai értelmében felkéretnek a t. választók, hogy a kézbesített szavazó-úrlapot az ugyanazon feltüntetett jelöltek neveivel tisztán és olvashatóan kitölteni (és pedig az elnöki, alelnöki, előjárói, pénztárosi és ellenőri állásokra egy-egy, a gondnoki állásokra három nevet írva) és azt f. é. április 29-én délelőtt 9 óráig kezdve délután 4 óráig a választási helyiségben személyesen átadni sziveskedjenek. Délután 4 órakor a szavazó helyiség elzáratik és többé szavazó-lapok el nem fogadhatók. Lehetőleg a hivatalos szavazó-úrlapok használandók, de más szavazó-lapok is érvényesek. Az összes tisztségekre — az adófelsőzámlási bizottsági tagok kivételével — csak a jelöltek választhatók, miért is más hitközségi tagra eső szavazat figyelembe vételni nem fog. Az adófelsőzámlási bizottság rendes és póttagjait bármelyik választható hitközségi tag, ki nem tagja a képviselő testületnek — megválasztható, miért is felkéretnek a t. választók, hogy a szavazó-úrlapnak a bizottsági tagokra vonatkozó részét oly hitközségi tagok neveivel töltsék ki, kik a választói névjegyzékben *gal megjelölve nincsenek és kik az ezen meghívóval egyidejűleg kézbesített képviselő-testületi névjegyzékben elő nem fordulnak.

— **Katonai czéllövészet.** A cs. és kir. 39. gyalog-ezred 2. zászlóalja május hó 3-án reggeli 6 óratól déli 12 óráig, a magy. kir. 3. honvéd gyalogezred pedig május hó 4-én reggeli 6 óratól délután 1 óráig a nagytávolságu lötéren harczászati czéllövészetet fog tartani. Ez alkalomból Debreczen város tanácsa a szükséges övintézkedések megtételével már megbizta a rendőrfőkapitányt hivatalos megkeresést intézett ez ügyben Hajdusámon községhez.

— **A rabszolgágyólet május 6-án délelőtt 11 órakor tartja évi közgyűlést a városúsa nagytanács-teremben, melyre a tagoknak szóló meghívókat az egyleti titkár megkezdte szétküldeni. Az ügy iránt érdeklődő nagy közönséget is meghívja a gyűlésre az egyleti vezetőség.**

— **Rákóczi halála.** Százhetvenegy évvel ezelőtt sóhajtott utolsó II. Rákóczi Ferencz, a vezérő fejedelem. Rodostói magányából ragadta el nagy lelket a halál épen hatvanadik esztendejében, mint édes anyját, a hős amazont: Zrinyi Ilonát. Az Isten árvasárga tett bennünket — írja hűségese szekretáriusa: Mikes Kelemen, aki annyit buslakodott a Mármora tenger partján. Az Isten — ugymond — mára halasztotta halálát urunknak azért, hogy megszentelje halálának áldozatát annak érdemével, aki ma meghalt értünk. Amicsoda életét élt, amicsoda halála volt hiszem, hogy megmondották neki: Ma velem léssz a paradicsomban. A dicső fejedelem nem volt fekvő beteg. Még április elején is dolgozott esztergályos műhelyben. De még aznap hideglelést kapott, mely nagyon elgyengítette. Virágvasárnap a gyengeség miatt nem mehetett a templomba, hanem a közeli házból, karosszékben ülve, hallgatta a misét. A pap odavitte neki a szentelt barkát, térdén állva vette el kezéből s halk an ezt sóhajtotta:

Ez az utolsó ebben az életben. Hétlőn jobban volt, kedden még pipázott is, de már szerdán oly gyenge volt, hogy csaknem folyton aludt. Ha Mikés megkérdezte, hogy van, azt felelte: Jól, semmi fájdalmat se érzek. Csütörtökön, halála óráját közeledni érezvén, meggyónt, de ekkor is felöltözve állt karosszékesében s a maga lábán ment hálszékébe. Hanem a szavát már alig lehetett érteni. — Éjfélkor felvette az utolsó kenetet. — Eszméletnél volt, de beszélni nem tudott, csak könyök folytak a szeméből. Három óraker azán elszállt hősi lelke. Tárogató nem siratta, csak bujdosó társai zokogtak körülte. Halála híre csak hetek múlva érkezett hazájába, ahol hasztalan közösi-tette ki az 1715-iki törvényt, a nemzet fájó szívvel siratta a szabadság kiszenvedett tiszta lelkű apostolát. A tárogatók sirva emlegették nevét, sirva zengték a Rákóczi kesergőt, amelynek hangjából annyi keserv és titkolt fájdalom szakad fel. A kurucz hangszer olyan veszedelmes hangszernek tartotta Ferenc császárt, hogy annak használatát, valamint a Rákóczi-induló játszását is eltiltotta. Roppant hatással volt a Rákóczi-induló és a Rákóczi-kesergő a magyarra. Egy kecskeméti cigányzenekar e két dalt a tilalom ellenére is előjátszotta s a népet annyira feltöltelte vele, hogy megrohanta az ott állomásozó Windischgrätz lovas ezredet s a vasas-németek közül negyvenet vasvillával és doronggal agyonvert s az egész regimentet kiűzte a városból. Erre aztán a bécsi kormány szigorú rendeletet küldött a megyefőnökhöz, hogy a tárogatót, a kuruczvilág és speciálisan hangszert mindenütt égettesse el s annak használatát örök időkre eltiltassa. Az Andrásyjak krasznahorkai várában ez után is több tárogatót őriztek és ezt szolgáltatta meg Káldy Gyula, a kurucz nóták felkutatója. Rákóczi lelke ott zokog most is a tárogatók melábus hangjában, ott repül a magyar rónán, s emléke híven él minden magyar ember szívében. Akinek nevéhez egy legendás kornak dicsősége és mithosza fűződik, az a nagy szabadsághős csak testi halált halhat, de lelke, szelleme, dicsősége és szenvedése egybeolvad a nemzet lelkével s addig él, míg tragikus sorsán kesergő nemzete él.

Vasúti sztrájk egy uszonna miatt. Corsica szigetének vasutasai e hó eleje óta sztrájkban vannak. A sztrájk meglehetősen súlyos következményekkel jár, mert a gyönyörű szigetet ilyenkor tavasz elején tömegesen látogatják a külföldi turisták. A nagyszabású mozgalomnak szinte hihetetlen kicsiség volt a megindítója. Az Ajaccioból elindult személyvonat Bastia felé, haladtában megállapodott e hó 1-én a kis Casamozza-állomáson. A mozdonyvezető ur, az idő tüze járván, úgy érezte, hogy jó volna uszonálni. Le is szállt a mozdonyról, leült az állomás épület löcczájára és hidegvérrel szalonlányok kezdett. Hiába fördmért rá az állomásfőnök s hiába támadtak rá az utasok is, Battista ur a mozdony vezetője, meg nem mozdult, amíg be nem kebelezte egész szalonakészletét. Az állomásfőnök

jelentésére s az utasok panaszára a vasút igazgatósága elcsapta Battistát. Erre valamennyi vasutas szolidaritást vállalt vele és egyhanguan kimondták a sztrájkot.

— Április hó 15-én megnyit a nagyredői gyógyfürdő. Háman vannak városunkban is, akik emelnek hidegvíz kúrára megszedege, tengerpézt áldozva, holott a hidegvízgyógyimódot ép úgy használhatják a Nagyredőn, hol a hidegvíz minden modern eszköze, a fürdőberlő elismert szaktudomány, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőberlő Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern hygienia minden eszközevel és oly olcsó áron kuralthatatja magát mindenki, mint sehol a világon. A víz alkalmazása vízgyógyélokra, hőmérsek, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatossgot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknek eredménnyel alkalmazhatjuk. Általában a vízgyógyimódot edzileg, ételtelleg és erősítelleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az idegrendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szerveknek megváltozott működésük idétetik elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zarándok ki a hidegvízgyógyimódot alól. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyarapszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket felélenítik és a lassan működő szerveket feliristit. Eredményel alkalmazható tehát a vízgyógyimódot és annak különféle alakja 1. Súlyos betegségek utáni elgyengüléseknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknek huror állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. vérszegénység, sápkör, kövérség, köszvény, görvélkyör- és cukorvizelésnél. 4. Gyomor, bél- és májbetegségeknel. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértelülés- és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinel, a neurastheniánál, ennek sokoldalú jelenségeinel, a mint: fejförök, szédülés, fejnyomás, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szivbántalmak, a gyomor, bél- és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle betegségnél, görcsös és hideges állapotoknál. — A nagyredői hidegvízgyógyimódot modern és czélzerű berendezése, fekvése és kitünő puha vize föltötte alkalmas tényezők a vizkúrának sikeres használatára. Fővárosi szakértői szemlyezet végzi a teendőköt, az árák mérsékelték. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5-8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig. Kiki keresse meg evezettét egészségét a nagyredői hidegvízgyógyimódotban.

Képes árjegyzék ingyen.

Telefon-szám 168.

Villamos csengők, telefonok, villámhárítók berendezését minden terjedelemben, javítását és évi gondozását legjutányosabban és jótállás mellett eszközi FÖLDVÁRI L. debreczeni első elektrotechnikai vállalata Kossuth-utca 1. sz. (az udvarban). Villamos felszerelések, zseb-lámpák, kerekpárok és alkatrészek raktára.

Uri divat, kalap és fehérmű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ujfaluassy-ház. Angol női bluzsokat, férfi fehérműveket és kelenyégeket mérték szerint a legelső kivitelben készit.

TELEFON 308.

MELOCCO PÉTER

TELEFON 308.

GYÖR. ~ ~ ~ BUDAPEST. ~ ~ ~ DEBRECZEN.

Képviselet: Debreczen és Hajdumegye részére: LUKÁCS VILMOSNÁL, Hatvan-utca 5.

Márványozócaiklap.

Műkő- és Czeméntárgyár.

Beton és vasbeton.

Építési vállalat.

Átereszek készítése.

Szabadalmazott géppel gyártott **Karmantyok** és **csömöszölt** Czemencesövek, Csatornázás.

Beton és Granito Ferrazó burkoló munkák.

Lukács Vilmosnál kaphatók rendkívül olcsó áron

a JOHN-féle kéménytoldó,

mely minden kémény zuhatat megjavítja, füstzaklatást megszüntet.